

Teri Pračet

ZANIMLJIVA VREMENA

Roman o Disksvetu

Preveo
Aleksandar Milajić

■ Laguna ■

Naslov originala:

Terry Pratchett
INTERESTING TIMES

Copyright © Terry and Lyn Pratchett 1994
Translation Copyright © 2005 za srpsko izdanje, LAGUNA

Postoji jedna kletva.

Ona glasi:
Dabogda živeo u zanimljiva vremena.

Evo gde se bogovi igraju ljudskim životima: na ploči koja je ujedno i istovremeno obična tabla za igru i čitav svet.

A uvek pobeđi Sudbina.

Sudbina uvek pobeđuje. Većina bogova baca kocku dok Sudbina igra šah, ali tek kad bude prekasno shvatite da je on sve vreme koristio dve dame.

Sudbina pobeđuje. Ili se bar tako kaže. Šta god da se desi, posle svi kažu da je to bio Sudbina.*

Bogovi mogu uzimati raznorazna obličja, ali jedino što nikada na sebi ne mogu promeniti jesu njihove oči – ogledalo njihove prirode. Oči Sudbine teško bi se uopšte mogle nazvati očima. To su mračne duplje u kojima se vidi beskraj isprskan nečim što bi mogle biti zvezde, ili pak neke druge stvari.

Sudbina trepnu i nasmeši se ostalim igračima onako kako to čine pobednici trenutak pre no što će pobediti, pa reče:

* Ljude ovo pomalo zbunjuje, naročito kad je o čudima reč. Kad neko neobičnim spletom okolnosti izbegne sigurnu smrt, kažu da je to čudo. Međutim, kad neko *pogine* posle zastrašujućeg sleda događaja – zato što je neko baš *tu* prosuo ulje ili zato što je ograda baš na *tom* mestu bila pukla – onda je to *takođe* čudo. To što nije lepo ne znači da nije čudesno.

„Okrivljujem prvosveštenika u zelenoj odori. Ubistvo se odigralo u biblioteci, a oružje je bojna sekira.“

Pobeda.

Nacerio im se.

„Fta fe kežiš?“, progundā kroz zube Ofler, bog-krokodil.

„Izgleda da me je danas baš zaočalo“, reče Sudbina. „Želi li neko možda neku drugu igru?“

Bogovi slegnuše ramenima.

„Mahniti kraljevi?“, ljubazno ponudi Sudbina. „Osujećeni ljubavnici?“

„Čini mi se da smo za tu drugu zaturili pravila“, reče Slepī Io, vrhovni bog.

„Brodolomnici?“

„Tu uvek pobediš“, na to će Io.

„Kiša-suša?“, nastavio je Sudbina. „Ta je laka.“

Nečija senka pade na sto. Bogovi podigoše pogled.

„Ah“, reče Sudbina.

„Neka igra počne“, reče Dama.

Odvajkada se vode rasprave je li dotična pridošlica uopšte boginja ili nije. Činjenica je da niko nikada nije daleko dogurao verujući u nju i da se uvek pojavljivala kada je najmanje očekuju – baš kao i sad. Osim toga, oni koji veruju u nju retko prežive. U hram koji bi neko njoj podigao sigurno bi udario grom. Bolje je žonglirati sekirama na zategnutom užetu nego izgovoriti njeno ime. Prosto je zovite kelnerica iz krčme *Kod poslednje šanse*.

Obično su je zvali Dama i imala je zelene oči, ali ne onako kako su zelene ljudske oči, već smaragdnozelene i to čitavom površinom. Pričalo se da joj je to omiljena boja.

„Ah“, ponovo će Sudbina. „A koju to igru igramo?“

Dama sede preko puta njega. Bogovi se zглеdaše ispod oka. Ovo obećava. Njih dvoje su stari takmaci.

„Šta kažeš na...“, poče pa zastade, „...moćna carstva?“

„O, kako *mržim* tu igru“, prekide Ofler muk koji je zavladao. „Na kraju švi ižginu.“

„Da“, reče Sudbina, „tako to biva.“ Potom klimnu Dami, pa glasom profesionalnih kockara stade da nabraja: „Visoki ulozi? Pad čuvenih dinastija? Sudbine nacija vise o koncu?“

„Jamačno“, potvrdi Dama.

„*Dooooobro*“, reče Sudbina i mahnu rukom iznad stola. Pojavi se Disksvet.

„A gde ćemo igrati?“, upita.

„Na Protivtežnom kontinentu“, reče Dama. „Tamo gde se pet plemićkih porodica već vekovima bore među sobom.“

„Ma nemoj? A koje su to porodice?“, javi se Io. Retko se mešao u živote pojedinaca. Obično se starao o munjama i gromovima, tako da je, što se njega tiče, jedina svrha ljudskog roda bila da pokisne ili, u nešto ređim slučajevima, sagori.

„Hongovi, Sangovi, Tangovi, Maksvinijevi i Fangovi.“

„Oni? Nisam znao da su plave krvi“, reče Io.

„Veoma su bogati i milioni su ljudi preklani ili mučeni do smrti samo zarad njihove tvrdoglavosti i ponosa“, reče Dama.

Okupljeni bogovi zaklimate glavama. To je zaista bilo plemićko ponašanje. I oni bi isto postupili na njihovom mestu.

„Mahšvinijevi?“, javi se Ofler.

„Veoma stara i cenjena porodica“, reče Sudbina.

„Aha.“

„I svi se bore za vlast u Carstvu“, reče Sudbina. „U redu. Koga biraš?“

Dama baci pogled na otvorenu knjigu iz istorije.

„Hongovi su najmoćniji. Čak i dok ovo izgovaram, oni osvajaju nove gradove“, reče. „Vidim da im je suđeno da pobeđe.“

„Onda ćeš sigurno odabrati neku slabiju porodicu.“

Sudbina ponovo mahnu rukom. Figurice se pojaviše na tabli i počеше da se kreću kao da su žive, što, naravno, i jeste bio slučaj.

„Ali“, dodade Sudbina, „igraćemo bez kockica. Ne verujem ti. Uvek baciš kockice tako da ih ne vidim. Igraćemo železom, strategijom, politikom i ratom.“

Dama klimnu.

Sudbina pogleda protivnicu.

„A tvoj prvi potez?“, reče.

Dama se osmehnu. „Već sam ga odigrala.“

Sudbina spusti pogled na tablu. „Ali nema tvojih pešaka.“

„Još nisu na tabli“, reče ona, pa otvori šaku.

Na dlanu joj je ležalo nešto crno-žuto. Ona dunu, a to raširi krila.

Bio je to leptir.

Sudbina uvek pobeđi...

Ili bar tako biva kad se svi pridržavaju pravila.

Prema filozofu Li Tin Kamčiju, haosa uvek ima najviše tamo gde se zahteva red. Osim toga, haos uvek nadjača, i to zato što je bolje organizovan.

Osmotrimo olujnog leptira.

Pogledajte ta krila, možda malčice reckavija nego kod običnog *Argynnisa*. U stvarnosti, zahvaljujući fraktalnoj prirodi kosmosa, to znači da su te rečke beskonačno dugačke – baš kao što je beskonačno dugačka i kontura bilo koje razuđene obale kada se meri na mikroskopskom nivou – ili ako ne beskonačne, a ono bar dovoljno bliske onom delu beskonačnosti koji se može videti kad je lepo vreme.

E sad, ako su im ivice beskonačno dugačke, onda su i krila beskonačno velika.

Ona možda *izgledaju* kao obična leptirova krila, ali to je samo zato što su ljudska bića oduvek više verovala zdravom razumu nego logici.

Kvantni vremenski leptir (*Papilio Oluiae*) neodređeno je žute boje, mada su mu mandelbrotovske šare na krilima neobično zanimljive. Neverovatno je njegovo svojstvo da utiče na vreme.

Verovatno je sve počelo kao deo borbe za opstanak, pošto će se čak i najgladnija ptičurina naći zatečena nezgodno usmerenim tornadom.* Kasnije se to razvilo u sekundarnu polnu karakteristiku, kao što je to perje kod ptica ili gušni balon kod nekih žaba. Pogledaj me, kaže mužjak, ležerno lepršajući krilima u gustišu tropske prašume. Ja možda jesam neodređeno žut, ali za dve nedelje će hiljadu kilometara odavde vest dana glasiti: *Čudovišna oluja izazvala haos na putevima.*

* Obično prečnika petnaestak centimetara.

Ovo je olujni leptir.
I leprša krilima...

A *ovo* je Disksvet, koji jezdi kroz kosmos na leđima divovske kornjače...

... kao, uostalom, i većina svetova u nekom periodu poimanja sebe. To je kosmološki stav koji je ljudski mozak jednostavno programiran da zauzme.

U stepi i savani, u mračnoj prašumi i crvenoj pustinji, u močvari i ritu, zapravo na svakom mestu gde nešto pobegne s debla u vodi čim se pojavite, manje-više slični razgovori odvijaju se na samom početku razvoja svake plemenske mitologije...

„Si vido?“

„Š’a?“

„Ovo šo šturnu s debla.“

„A? Pa š’a?“

„Mis’m... Mis’m... Znaš, mis’m da jedno *to* nosi svet na leđžima.“

Sledi trenutak tišine dok se ne razmotri ova astrofizička hipoteza, a onda...

„Ceo svet?“

„Jašta. Kad sam reko jedno *to*, mis’io sam jedno veliko *to*.“

„Pa jeste, mora da bude veliko.“

„Znaš... onako, baš veliko.“

„Znaš... tačno znam š’a mis’iš.“

„Drži vodu, a?“

„Drži vodu, aha. Samo...“

„Š’a?“

„Nadam se da neće da šturne.“

Ali ovo je Disksvet, koji nema samo kornjaču već i četiri slona na čijim se leđima polako okreće točak sveta.*

Tu je i Kružno more, otprilike na pola puta od Ose do Ruba. Oko njega su zemlje od kojih je, kako veli istorija, sačinjen civilizovan svet, odnosno svet koji može istrpeti istoričare: Efeb, Tsort, Omnija, Klač i prostrani grad-država Ank-Morpork.

Ova priča počinje negde drugde, gde se u jednoj plavoj laguni, pod vedrim nebom, jedan čovek ljuljuška na splavu. Oslonjen je na šake. Srećan je – što je u njegovom slučaju toliko retko stanje svesti da je gotovo nepoznato. Zvižduće neku ljupku melodiju i klati nogama po kristalno bistroj vodi.

Stopala su mu ružičasta, sa deset prstiju koji liče na prcvoljke.

S tačke gledišta ajkule, koja upravo pristiže iza grebena, oni više podsećaju na ručak, užinu i večeru.

Bilo je to, kao i uvek, pitanje protokola. I diskrecije. I etikecije. I, naravno, alkohola. Ili bar privida alkohola.

Lord Vetinari, vrhovni vladar Ank-Morporka, teorijski je mogao pozvati arhiredora Nevidljivog univerzitetu na razgovor i, jamačno, dati da ga pogube ukoliko se ne pojavi.

* Neki se pitaju kako im to uspeva, pošto je velika verovatnoća da bi im trenje koje nastaje pri takvom kretanju napravilo ozbiljan ojed na leđima. Isto tako možete pitati i zašto osa planete ne škripi, ili kuda odlazi ljubav, ili kako zvuči žuto.

S druge strane, Mastrum Ridkali mu je, kao upravnik čarobnjačke škole, ljubazno ali nepokolebljivo stavio do znanja da bi *on* mogao *njega* pretvoriti u malog vodozemca i jamačno ga naterati da skače unaokolo na štapu s oprugom.

Alkohol je lepo premostio diplomatski jaz. Lord Vetinari je s vremena na vreme pozivao arhirektora u palatu na pićence, a ovaj se, naravno, odazivao, pošto bi zaista bilo neuljudno kad ne bi. Svako je znao svoj položaj i ponašao se najbolje što ume, pa su tako izbegnuti građanski nemiri i sluz po tepihu.

Bilo je prelepo poslepodne. Lord Vetinari je sedeo u vrtu i s izrazom blage netrpeljivosti posmatrao leptire. Smatrao je veoma uvredljivim što oni tek tako lepršaju unaokolo i uživaju u poslepodnevu na potpuno neprofitabilan način.

Podigao je pogled.

„O, arhirektore“, reče. „Drago mi je što vas vidim. Sedite. Nadam se da ste dobro?“

„Da, jamačno“, reče Mastrum Ridkali. „A vi? Zdravi i veseli?“

„Nikad bolje. Vreme se, eto, opet prolepšalo.“

„Da, mada je i juče bilo veoma lepo.“

„Sutra bi, držim, moglo biti još lepše.“

„Svakako, uz malo čini.“

„Da, jamačno.“

„Da.“

„Ah...“

„Svakako.“

Posmatrali su leptire. Sluga im donese osvežavajuće napitke.

„Šta oni zapravo rade s cvećem?“, reče lord Vetinari.

„Molim?“

Patricij slegnu ramenima. „Nema veze. Potpuno je nebitno. Ali, arhirektore, kad ste već svratili ovamo na putu ka nečem neizmerno važnijem, da vas nešto pitam: ko je Veliki Čarobnjak?“

Ridkali razmisli.

„Možda dekan“, reče. „Taj ima bar sto dvadeset kila.“

„Nekako mi se čini da to možda nije pravi odgovor“, reče lord Vetinari. „Iz konteksta bih rekao da 'veliki' ovde znači moćan.“

„Onda nije dekan“, reče Ridkali.

Lord Vetinari pokuša da se priseti nastavničkog osoblja Nevidljivog univerziteta, ali u glavi mu se stvori samo slika omanjeg planinskog venca sa šiljatim kapama.

„Sve mi se čini da kontekst ne ukazuje na dekana“, reče.

„A... koji to kontekst?“, upita Ridkali.

Patricij uze štap.

„Pođite sa mnom“, reče. „Pretpostavljam da je bolje da sami to vidite. Veoma je uznemiravajuće.“

Ridkali se, dok je išao za lordom Vetinarijem, radoznalo osvrtao oko sebe. Nije često imao priliku da viđa vrtove kakve su u svim baštovanskim priručnicima opisivali u rubrici „Kako ovo ne treba raditi“.

Projektovao ih je – što će reći da ih nikada nije koristio – ako ne renomirani a ono bar poznati pejzažni vrtljar i svestrani izumitelj Budalina Džonson, čiji su rasejanost i slepilo za osnovne računске operacije učinili svaki korak opasnim. Njegova genijalnost... u stvari, koliko se Ridkaliju učinilo, njegova je genijalnost bila sušta suprotnost onoj

koja je stvorila nasipe što su zauzdavali tajne ali nesumnjivo korisne moći livada.

Niko nije bio siguran kakve je to sile trebalo da zauzdaju Budalinini projekti, ali je sunčani sat s kukavicom umeo često da eksplodira, popločana staza je izvršila samoubištvo, a baštenska se garnitura od kovanog gvožđa tri puta topila.

Patricij prođe kroz kapiju i pođe ka nečemu nalik golubarniku. Do vrata se stizalo škripavim drvenim stepeništem. Nekoliko ankmorporških neuništivih divljih golubova podrugljivo je mrmorilo u senci.

„Šta je ovo?“, upita Ridkali, dok su stepenici cvileli pod njim.

Patricij izvadi ključ iz džepa. „Ako sam dobro razumeo, gospodin Džonson je predvideo da ovo bude košnica“, reče. „Međutim, u nedostatku trometarskih pčela pronašli smo... drugu namenu.“

Otključao je vrata i uveo gosta u prostranu četvrtastu prostoriju sa po jednim nezastakljenim prozorom na svakom zidu. Na svakom se otvoru nalazila drvena skalamerija sa zvoncetom na opruzi. Bilo je očigledno da bi ulazak svega dovoljno velikog kroz prozor bio objavljen zvonjavom.

Na stolu u sredini prostorije stajala je najveća ptica koju je Ridkali ikada video. Osvrnula se i netremice ga gledala staklastim žutim okom.

Patricij poseže rukom u džep i izvadi teglicu incuna. „Malo smo se našli zatečeni“, rekao je. „Proteklo je bar deset godina od poslednje poruke. Ranije smo uvek imali svežu skušu.“

„Nije li ovo besmisleni albatros?“, reče Ridkali.

„Jamačno“, reče lord Vetinari. „I to odlično dresiran. Večeras se vraća. Deset hiljada kilometara od samo jedne tegle incuna i malo riblje paste koju je moj pisar Bubnjočvor pronašao u kuhinji. Zadivljujuće.“

„Molim?“, na to će Ridkali. „A gde se on to vraća?“

Lord Vetinari se okrete ka njemu.

„Da se razumemo, *ne* vraća se na Protivtežni kontinent“, reče. „Ovo *nije* jedna od onih ptica kakve Agatejsko carstvo koristi kao pismonoše. Opšte je poznato da mi *nemamo* nikakav kontakt s tom tajanstvenom zemljom. I ova ptica *nije* prva koja je posle mnogo godina stigla ovamo, *niti* je donela nekakvu čudnu i zbunjujuću poruku. Jesam li bio jasan?“

„Ne.“

„Dobro.“

„Ovo nije albatros?“

Patricij se osmehnu. „Ah, vidim da smo se razumeli.“

Iako snabdeven velikim i efikasnim mozgom, Mastrum Ridkali se nije snalazio s dvoličnošću. Osmotrio je dugački, opasni kljun.

„A baš mi liči na tog prokletog albatrosa“, reče. „A i vi maločas rekoste da jeste. Kad sam pitao nije li to...“

Patricij razdraženo odmahnu rukom. „Manimo se sad ornitologije“, reče. „Suština je u tome da je ova ptica u vrećici za poruku imala ovaj komad hartije...“

„Hoćete da kažete da *nije* imala ovaj komad hartije?“, bio je dosledan Ridkali.

„A, da. Naravno da sam to hteo da kažem. A ovo *nije* to. Pogledajte.“

Pružio je papirić arhirektoru.

„Izgleda kao slika“, reče Ridkali.

„To su agatejski piktogrami“, reče Patricij.

„Hoćete da kažete: to *nisu* agatejski piktogrami?“

„Da, da, naravno“, uzdahnu Patricij. „Vidim da ste doista upoznati sa suštinom diplomatije. A sada, molim vas da to pogledate.“

„Izgleda kao šljap, šljap, šljap, šljap, čarobnjak“, reče Ridkali.

„A iz toga zaključujete...?“

„Upisao je umetnost jer nije umeo da piše? Ko je uopšte ovo napisao? Ili bolje reći naslikao.“

„Ne znam. Veliki veziri su nam se povremeno javljali, ali izgleda da je tamo proteklih godina bilo dosta nemira. Nepotpisano je, kao što vidite, ali ne mogu tek tako preći preko ovog.“

„Čarobnjak, čarobnjak“, zamišljeno će Ridkali.

„Piktogrami znače 'Odmah nam pošaljite Velikog'“, reče lord Vetinari.

„...čarobnjak...“, mrmljao je Ridkali sebi u bradu, lupkajući papirić.

Patricij baci incuna albatrosu a ovaj ga halapljivo proguta.

„To carstvo ima milionsku vojsku“, reče. „Srećom, njihovim vladarima odgovara da se prave kako svud oko carstva zvrji pustinja naseljena samo vampirima i avetima. Uopšte ne pokazuju zanimanje za dešavanja kod nas. Sreća naša, pošto su neizmerno prepredeni, bogati i moćni. Da budem iskren, nadao sam se da su nas potpuno zaboravili. A sad ovo. Mislio sam da im pošaljem nekoga i završim s tim.“

„...čarobnjak“, reče Ridkali.

„Šta kažete na jedan mali odmor?“, reče Patricij, ne bez nade u glas.

„Ja? Ne. Ne podnosim inostranu hranu“, brzo će Ridkali, pa nastavi da sebi u bradu ponavlja: „Čarobnjak...“

„Izgleda da vas je potpuno opčinila ta reč“, reče lord Vetinari.

„Negde sam je već video tako napisanu“, odgovori Ridkali, „ali ne sećam se gde.“

„Siguran sam da ćete se setiti. I da ćete do popodnevnog čaja odaslati Velikog Čarobnjaka, ma kako se pisao, u to carstvo.“

Ridkali zinu.

„Deset hiljada kilometara? Magijom? Pa znate li vi koliko je to teško?“

„Nemam ni najmanje zanimanja za tu tematiku“, reče lord Vetinari.

„Osim toga“, nastavi Ridkali, „oni tamo su... inostranci. Mislio sam da imaju dovoljno svojih čarobnjaka.“

„To zaista ne bih znao.“

„I ne znamo šta će im taj čarobnjak?“

„Ne. Ali siguran sam da imate nekog slobodnog. Čini mi se da vas tamo ima baš mnogo.“

„Znate, možda je to za neku užasnu inostranu svrhu“, reče Ridkali. Iz ko zna kog mu se razloga lice Smrti pojavi u mislima i on se iznenada razvedri. „Šta mislite, da li će biti zadovoljni bilo kakvim velikim čarobnjakom?“

„To u potpunosti prepuštam vama, ali voleo bih da do večeras pošaljem poruku da je Veliki Čarobnjak već na putu. A onda ćemo sve zaboraviti.“

„Naravno, biće prilično teško da tog siromaška vratimo ovamo“, reče Ridkali, pa pomisli na dekana. „Praktično nemoguće“, dodade neprimereno razdraganim glasom. „Verujem da ćemo mesece da protraćimo u jalovim pokušajima. Verujem da ćemo sve pokušati, ali ovaj. Kakva šteta.“

„Vidim da ste nestrpljivi da se odazovete ovom izazovu“, reče Patricij. „Ne dajte da vas sprečim da požurite natrag na Univerzitet i preduzmete odgovarajuće mere.“

„Ali... čarobnjak“, mrmljao je Ridkali. „Kao da mi se nešto javlja. Sve mi se čini da sam to već negde video.“

Ajkula se nije mnogo premišljala. One to nikad ne rade. Njihov se misaoni proces može lepo predstaviti znakom jednakosti. Vidiš = jedeš.

Ali dok je sekla vodu u laguni, njen je sćućušni mozak počeo da prima male doze egzistencijalnog straha koji bi se jedino mogao nazvati sumnjom.

Znala je da je najveća ajkula u okolini. Sve suparnice su pobegle ili su završile u pomenutoj jednačini. A opet joj je telo govorilo da joj nešto brzo prilazi s leđa.

Graciozno se okrenula i prvo što je ugledala bile su *stotine* stopala i *hiljade* nožnih prstića – čitavo uzgajalište prcvoljaka.

Štošta se dešavalo na Nevidljivom univerzitetu, a između ostalog je, nažalost, morala biti i nastava. Nastavno osoblje se još odavno bilo pomirilo s tom činjenicom i usavršilo je kojekakva sredstva ne bi li se nekako izvuklo. Da se razumemo, to je bilo savršeno u redu, pošto su isto radili i studenti.

Sve je to lepo funkcionisalo i, kao što već biva u takvim slučajevima, postalo neka vrsta tradicije. Predavanja su se održavala, pošto su bila crno na belo napisana na rasporedu časova. Činjenica da im niko nije prisustvovao bila je tek beznačajan detalj. Neko bi tu i tamo pomenuo kako to znači da se predavanja uopšte ne održavaju, ali niko nikada nije otišao da vidi da li je to tačno. Osim toga, profesor čitanja zbrkanih misli* tvrdio je kako se časovi održavaju *u suštini*, tako da je i s te strane sve bilo na svom mestu.

I tako se obrazovanje na Univerzitetu uglavnom sprovodilo po drevnom metodu koji se sastojao u dovođenju mnogo mladih ljudi pred mnogo knjiga i nadi da će se nešto prelitati s jedne strane na drugu, dok su isti ti mladi ljudi iz upravo istog razloga odlazili u okolne krčme i mehane.

Bilo je rano poslepodne. Šef katedre za neodređena istraživanja imao je čas u učionici 3B i stoga je njegova dremka pred kaminom u dnevnom zaboravku bila puka formalnost o kojoj se niko odmeren ne bi izjašnjavao.

Ridkali ga šutnu u cevanicu.

„Jao!“

„Izvini što te prekidam“, reče Ridkali, tek reda radi. „Sakloni me bože, ali potrebno mi je čarobnjačko veće. Gde su ostali?“

Šef katedre stade da trlja nogu. „Znam da profesor savremenih runa ima čas u 3B**“, reče, „ali ne znam gde se nalazi. Znate, ovo baš boli...“

* Što je slično zbrkanoj logici, ali u manjoj meri.

** Sva tobožnja predavanja održavana su u učionici 3B, koja nije postojala ni na jednom spratu Univerziteta, pa su je stoga smatrali beskonačno velikom.

„Okupi ostale. Moj kabinet. Za deset minuta“, reče Ridkali. Zaista je verovao u ovakav pristup. Neki manje direktan arhitekt bazao bi naokolo i tražio ih. On je više voleo da pronade jednog i zagorčava mu život sve dok ne bude onako kako je on naumio.*

Ništa u prirodi nema toliko stopala. Neka stvorenja, doduše, imaju toliko *nogu* – znate ona sluzava, migoljava stvorenja što žive ispod kamenja – ali nisu to noge sa stopalima, već samo noge koje se završavaju bez nekog posebnog alamprca.

Nešto bistrije od ajkula možda bi se zabrinulo.

Ali ono „=“ ušunjalo se u igru i nateralo ju je da jurne napred.

To joj je bila prva greška.

U ovakvim okolnostima, jedna greška = zaborav.

Ridkali je nestrpljivo čekao da stariji čarobnjaci, jedan za drugim, pristignu s ozbiljnih predavanja u učionici 3B. Stariji čarobnjaci moraju mnogo da predaju zarad boljeg varenja.

„Jesu li svi tu?“, upita. „Dobro. Sedite. Pažljivo me slušajte. Ovako... Vetinariju nije doleteo albatros. I nije doleteo čak s Protivtežnog kontinenta i nema neobične molbe kojoj se moramo odazvati. Pratite li me?“

Čarobnjaci se zgledaše.

„Mislim da nam neki detalji nisu baš najjasniji“, reče dekan.

„Koristio sam jezik diplomatije.“

„Da li biste možda mogli da budete malo indiskretniji?“

„Moramo poslati jednog čarobnjaka na Protivtežni kontinent“, reče Ridkali. „To mora biti obavljeno pre čaja. Tražili su Velikog Čarobnjaka i izgleda da im moramo poslati jednog. Doduše, pisalo je ‘čarobnjak’...“

„Uuuk?“

„Da, bibliotekaru?“

Bibliotekar Nevidljivog univerziteta, koji je dotle dremao glave položene na sto, odjednom se uspravi. Potom snažno odgurnu stolicu i, mlatarajući rukama, pogrbljeno izjuri iz sobe.

„Sigurno se setio da mu neko nije vratio knjigu“, reče dekan, pa upola glasa dodade: „Jesam li, kad smo već kod toga, usamljen u stavu da ovom Univerzitetu ne čini na čast to što u osoblju ima i jednog majmuna?“

„Da“, mirno će Ridkali. „Jesi. Mi jedini imamo bibliotekara koji ti nogom može iščupati ruku. Pre neki dan me je upravnik Lopovskog esnafa zamolio da i njihovog bibliotekara pretvorimo u majmuna, a osim toga, jedini je među vama, bagro nijedna, koji dnevno provede više od jednog sata u budnom stanju. Elem...“

„To je ponižavajuće“, reče dekan. „Osim toga, on i nije pravi orangutan. Proverio sam u knjizi. Tamo stoji da dominantni mužjak orangutana ima velike kese na obrazima. Ima li on velike kese na obrazima? Ne bih rekao. A još...“

„Umukni, dekan“, reče Ridkali, „ili ti neću dozvoliti da ideš na Protivtežni kontinent.“

„Ne razumem zašto jedan propisan... Molim?“

* Isti pristup imaju gotovo svi šefovi i nekolicina važnih bogova.